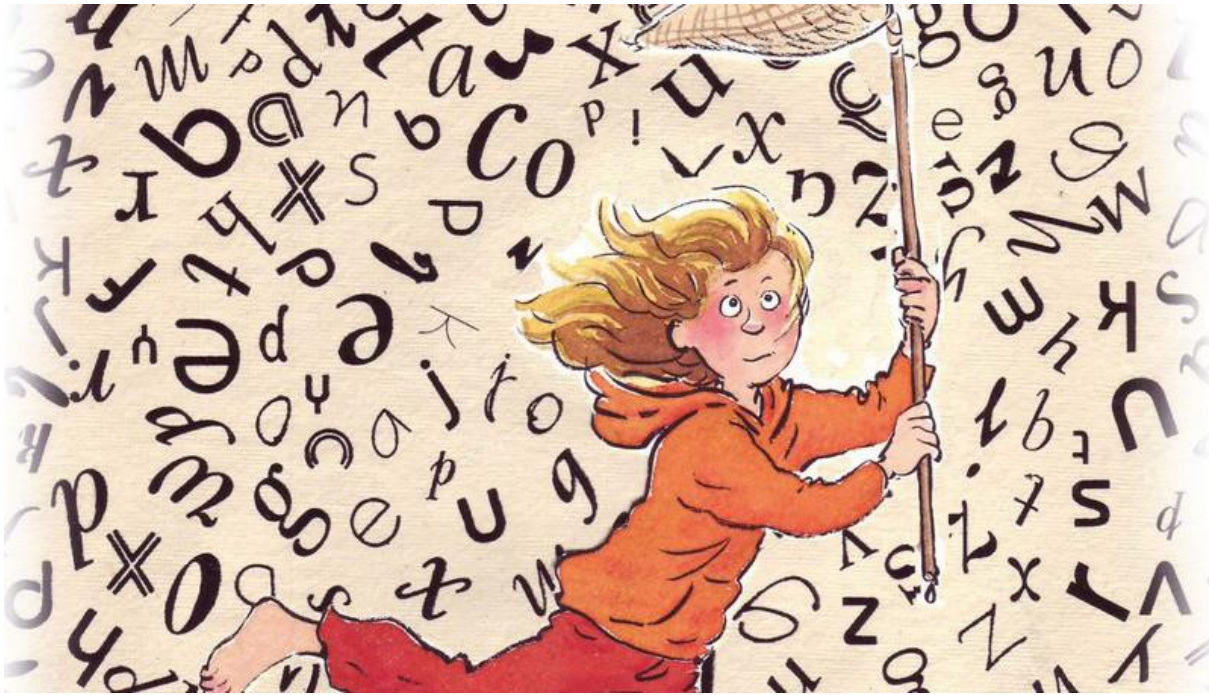
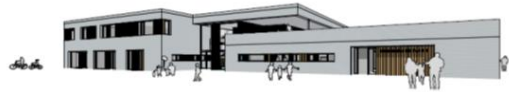

december 2020

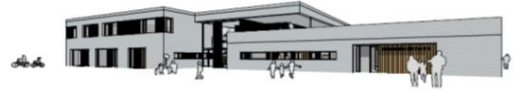
Dyslexiebeleid Basisschool De Bloktempel

Inhoudsopgave:

Inleiding	3
Wat is dyslexie?	4
Samenwerking met ouders	
Signaleren van dyslexie	
Hulp bij leesproblemen	
Diagnostiek / Onderzoek	
Compenserende maatregelen voor kinderen met lees problematiek	
Compenserende maatregelen voor kinderen met spellingproblematiek	
Compenserende maatregelen voor dyslectische kinderen	
Overgang naar het Voortgezet Onderwijs	

Inleiding

Onze school vindt het van groot belang dat onze kinderen (onder andere) leren lezen. Het kan voorkomen dat het leesproces niet vloeiend verloopt.

In dit beleidsplan is omschreven hoe basisschool De Bloktempel kinderen met leesproblemen, spellingsproblemen en/of dyslexie begeleidt.

Wat is dyslexie?

De adviescommissie van de Gezondheidsraad en de Stichting Dyslexie definiëren dyslexie als volgt:

“dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen/spellen op woordniveau”.

Algemene kenmerken:

Kinderen met dyslexie kunnen moeite hebben:

- Om het verschil te horen tussen klanken als m en n; p, t en k; s, f en g; eu, u en ui.
- Om de klanken in volgorde te zetten, zoals bij 'dorp' en 'drop' of '12' en '21'.
- Om de aandacht te houden bij 'klankinformatie' (gesproken woord).
- Met het inprenten van reeksen, bijvoorbeeld tafels of spellingsregels.
- Met het onthouden van vaste woordcombinaties, uitdrukkingen of gezegdes.
- Met het onthouden van losse gegevens, zoals rijtjes, woordjes en jaartallen.

Mogelijke problemen bij het lezen:

De leesproblemen van kinderen met dyslexie vallen het meest op bij hardop lezen. Sommige kinderen hebben een traag leestempo en lezen de woorden spellend. Andere kinderen hebben een hoog leestempo, maar maken daarbij veel fouten door te raden. Er kan ook sprake zijn van een combinatie van beiden.

Mogelijke problemen bij de spelling:

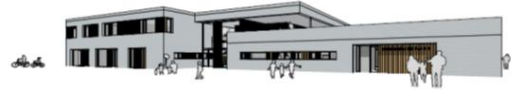
Kinderen met dyslexie maken langdurig veel spellingsfouten en hebben, om dat te voorkomen, veel steun nodig van spellingsregels. Het kan zijn dat ze één bepaald woord op een bladzijde op verschillende manieren spellen. Kinderen met dyslexie proberen vaak de spelling van specifieke woorden te onthouden. Dit is een enorme belasting voor het geheugen. Bovendien beklijft de kennis meestal niet, omdat ze het op een ongestructureerde manier in het geheugen opslaan.

Mogelijke problemen bij het schrijven:

Kinderen met dyslexie schrijven vaak onleesbaar en maken veel doorhalingen. Bij leerlingen die wel leesbaar schrijven, valt het trage schrijftempo op.

Mogelijke problemen bij het algemeen leren:

- Beperkt arsenaal van leerstrategieën.
- Trage verwerking van (talige) informatie als gevolg van een algemeen automatiseringsprobleem. De prestaties nemen zichtbaar af bij dubbeltaken en werken onder tijdsdruk. Dit valt het meest op in toets-situaties.
- Niet begrijpen van complexe vraagstukken, terwijl ze het antwoord wel weten. Dit komt doordat dyslectici moeite hebben met plannen en vasthouden van de volgende denkstappen.
- Moeite met het onthouden van meervoudige instructies, terwijl ze de afzonderlijke taken wel kunnen uitvoeren. Dit heeft te maken met het feit dat dyslectici vaak een beperkt korte termijn geheugen hebben.
- Moeite met het ophalen van namen uit het geheugen.
- Woordvindingsproblemen.

Mogelijke problemen bij het rekenen:

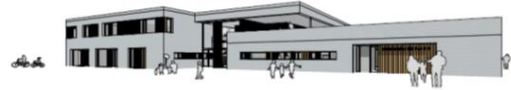
- Moeite met (snel)rekenen en onthouden van symbolen.
- Omdraaien van getallen boven de tien.
- Problemen met volgordes.
- Leesfouten bij vraagstukjes die woorden bevatten.

Mogelijke problemen bij wereld oriënterende vakken:

- Moeite met het onthouden van/of ophalen van namen uit het geheugen. Dit is bijv. een probleem bij het leren van topografie.
- Moeite met het snel en accuraat lezen van (lange) teksten.
- Problemen met het maken van verslagen.

Mogelijke problemen bij Engels:

- Problemen met het leren van nieuwe woorden.
- Moeite met het spellen van Engelse woorden.
- Moeite met het lezen van Engelse woorden.

Hoe is dyslexie te herkennen?

Signalen op kleuterleeftijd:

Op de kleuterleeftijd (groep 1 en 2) is dyslexie nog niet vast te stellen. Wel kunnen er een aantal signalen zijn die aanleiding geven om het kind extra in de gaten te houden.

Bijvoorbeeld wanneer het kind:

- Het moeilijk vindt om kinderversjes te leren.
- Problemen heeft met rijmen.
- Woorden verkeerd blijft uitspreken.
- Moeite heeft met het onthouden van namen.
- De letters van de eigen naam niet kent.
- Moeite heeft met het onthouden van reeksen.
- Kleuren niet goed kan onthouden.

Signalen voor dyslexie in groep 3 kunnen zijn:

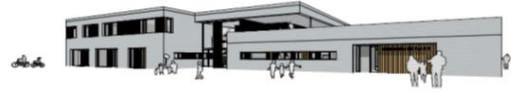
- Lang spellend lezen of vroeg radend lezen.
- Moeite met aandacht voor verbale informatie.
- Moeite om het verschil te horen tussen klanken als m en n, t en k, ba en da, met ritme, klemtoon en de betekenis van woorden.
- Moeite om verschil te zien tussen bijvoorbeeld p en q, b en d, en met volgorde in woorden. (zodat omkeringen en weglatingen het gevolg zijn)
- Heeft familieleden met dyslexie.
- Moeite met het opbouwen van de letterkennis.
- Traag automatiseren.

Signalen voor dyslexie in groep 4 kunnen zijn:

- Een hekel aan hardop lezen.
- Lang spellend lezen.
- Veel radend lezen.
- Vaak struikelen bij het lezen.
- Vaak een woord overslaan.
- Delen van woorden weglaten.
- Woorden die hetzelfde klinken door elkaar halen.
- Een groeiend verschil tussen het leesvermogen en het vermogen een verhaal te begrijpen.
- Moeite met het lezen van kleine functiewoorden als de –het –een.
- Struikelt over meerlettergrepige woorden.
- Heeft tijd nodig om een mondeling antwoord te formuleren.
- Moeite met foutloos lezen.
- Begrijpt woorden beter in een context dan geïsoleerd.
- Presteert onevenredig slecht bij meerkeuzetoetsen.
- Begrijpt heel goed wat hem wordt voorgelezen.
- Bezit het vermogen om op een hoog niveau vaak geoefende woorden te lezen en te begrijpen vooral als het een interessegebied betreft.

Signalen bovenbouw Basisonderwijs:

In de bovenbouw van de basisschool is het leesonderwijs erop gericht om leerlingen steeds meer woorden te leren lezen, steeds zelfstandiger te maken en door middel van lezen informatie op te laten doen en hun kennis uit te breiden. De signalen van dyslexie in de bovenbouw zijn te merken aan een toenemende weerstand tegen leestaken en/of toenemende faalangst en kenmerken die opvallen bij het hardop lezen, de spelling, het schrijven en taken die te maken hebben met snel benoemen en/of de belasting van het verbale korte termijn geheugen.

Bij hardop lezen valt op dat de leerling:

- Te traag leest.
- Veel spellend leest.
- Veel fouten maakt door het raden van woorden.
- Een grote weerstand en/of faalangst tegen leesbeurten ontwikkelt.
- Geen plezier beleeft aan lezen omdat het te vermoeiend is.
- Lijkt het huiswerk niet af te krijgen omdat het lezen teveel tijd kost.
- Krijgt toetsen niet op tijd af.
- Heeft moeite met meerkeuzevragen.

Bij de spelling valt op dat de leerling:

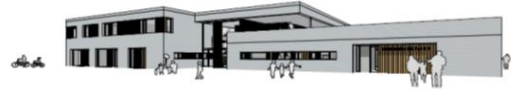
- Veel spellingsfouten maakt bij vrije schrijfoopdrachten.
- Vaak fonetisch spelt (letterlijk opschrijft wat hij hoort).
- De spellingsregels slecht onthoudt.
- Zichzelf niet of nauwelijks corrigeert.

Bij het schrijven valt op dat de leerling:

- Een traag schrijftempo heeft.
- Vaak een onleesbaar schrift heeft met veel doorhalingen.
(hoeft niet door een motorisch probleem te komen)

Bij het snel benoemen valt op dat de leerling:

- Problemen heeft met het onthouden van namen of het ophalen van namen uit het geheugen, bijvoorbeeld bij vakken als geschiedenis en topografie.
- Moeite heeft om een antwoord snel te verwoorden.

Vormgeving op De Bloktempel: toetsen, doelen en ondersteuning

Op basisschool De Bloktempel gaan wij uit van de professionaliteit van de leerkracht. De leerkracht werkt dagelijks met de leerlingen, ziet hoe de leerlingen werken en leren, ziet hoe zij zich ontwikkelen. Met regelmaat vinden gesprekken tussen intern begeleiders en de leerkracht plaats met als doel in te zoomen op leerprestaties, onderwijsbehoeften en/of gedrag van de kinderen. Onze school volgt het Protocol Leesproblemen en Dyslexie m.b.t. het signaleren van (mogelijke) dyslexie.

Toetsen

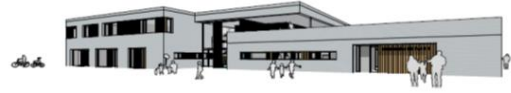
We hebben de methodegebonden toetsen, die horen bij de methode lezen en spellen. Deze toetsen wat er in de weken voorafgaand aan de toets geoefend is. En we hebben de methodeonafhankelijke toetsen, zoals de Cito-toetsen. Deze toetsen vragen van kinderen wat volgens de landelijke normen een gemiddeld kind zou kunnen/moeten beheersen. We hanteren op onze school een toetskalender om ervoor te zorgen dat onze toetsen jaarlijks aan bod komen op het juiste moment. Daarnaast hanteren we de toetsen die behoren bij het dyslexieprotocol.

Doelen

We hebben voor elke groep omschreven welke doelen we willen behalen met de kinderen. We maken hierbij onderscheid tussen streefdoelen, dat zijn doelen die een gemiddelde lezer kan behalen, en fundamentele minimumdoelen, dat zijn doelen die een zwakke lezer zou moeten kunnen halen. Dit helpt ons om te bekijken welke kinderen extra hulp nodig hebben.

Hulp

We beschrijven hoe en waarmee wij de zwakke lezers helpen. In principe worden die kinderen in de groep tijdens de leesles extra begeleid door de eigen groepsleerkracht. Indien het mogelijk is, is er een extra leerkracht of onderwijsassistent beschikbaar die extra ondersteuning kan bieden buiten de klas. De kinderen krijgen dan in kleine niveaugroepjes ondersteuning. In enkele gevallen, bij de zeer zwakke lezers, is het voor onze school mogelijk om individuele begeleiding te geven. Alle extra hulp wordt beschreven in het groepsplan en het groepsoverzicht. Deze wordt twee keer per jaar geëvalueerd en bijgesteld in samenspraak met intern begeleider, de ouders en het kind.

Hulp bij leesproblemen

Bij signalen dat de lees en/of spellingontwikkeling zich onvoldoende ontwikkelt bij een kind, wordt er vanaf groep 1 extra hulp gegeven.

In groep 1 en 2 zal deze hulp en begeleiding vooral gericht zijn op de spraak/taalontwikkeling, woordenschat, fonemisch bewustzijn en de leesvoorwaarden.

Vanaf groep 3 zal de hulp en begeleiding gericht zijn op het leesproces en het spellen.

De aard en vorm van de geboden hulp wordt vastgelegd in het groepsplan of individueel handelingsplan. Het plan wordt gemaakt in overleg met de intern begeleider, het kind en de ouders.

Zorgniveaus en criteria:

Bij een vermoeden van ernstige, enkelvoudige dyslexie (EED) bij een kind dient er aantoonbaar extra begeleiding te worden geboden op zorgniveau 2 en 3. Wanneer scholen de hieronder beschreven hulp bieden, op de juiste manier vastleggen en een kind voldoet aan de criteria van achterstand (achtereenvolgens driemaal een E op DMT of driemaal een D op de DMT en driemaal een E op Cito spelling of PI-dictee), kan een kind in aanmerking komen voor vergoede diagnostiek.

Zorgniveau 1: Dit onderwijsaanbod is vastgelegd volgens de indicatoren van de onderwijsinspectie onderwijs.

Het gaat hier om adequaat ingericht effectief lees- en spellingonderwijs op groepsniveau volgens de indicatoren zoals de onderwijsinspectie aangeeft. Deze indicatoren hebben betrekking op het effectief gebruik van de methode, het hanteren van een leerlingvolgsysteem en de kwaliteit van de instructie en het klassenmanagement.

Op onze school maken we voor het basisaanbod gebruik van verschillende methoden.

Zorgniveau 2: Intensivering van het onderwijsaanbod.

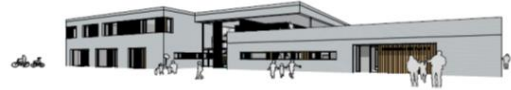
Vorm van begeleiding waarbij instructie en begeleide oefening centraal staan. Binnen zorgniveau 2 wordt er, naast de gewone reguliere instructie, gewerkt met de materialen uit de reguliere methoden met een intensievere aanpak. Deze aanpak bestaat uit verlengde instructie, pre-teaching, meer herhaling, meer oefentijd en begeleiding bij de inoefening.

De hulp op zorgniveau 2 wordt gegeven door de groepsleerkracht of onderwijsassistent onder supervisie van de leerkracht in de groep. Er wordt gewerkt met een (groeps)plan met een looptijd van minimaal 10 tot 12 weken.

Zorgniveau 3: Extra intensieve en systematische aanpak door het inzetten van een specifieke interventie.

Leerlingen met (ernstige) leesproblemen krijgen, afhankelijk van hun problematiek meer specifieke begeleiding naast het aanbod van zorgniveau 1 en 2.

Het aanbod van zorgniveau 3 wordt beschreven in een individueel handelingsplan waarin een intensieve en systematische aanpak wordt beschreven door het inzetten van een specifieke interventie. Het kind ontvangt 3 x 20 minuten (of in ieder geval in totaal 60 minuten) begeleiding per week met een aanvullend leesprogramma. Het kind wordt ook intensief gevolgd door de intern begeleider.

Diagnostiek en/of onderzoek

Hoe wordt dyslexie vastgesteld?

Dyslexie is een hardnekkig probleem. Daarom is het niet vast te stellen met een eenvoudige test of door een onderzoek van de hersenen. Een diagnose moet aantonen dat de lees- en /of spellingproblemen didactisch resistent zijn. Dat wil zeggen dat de problemen niet verminderen ondanks planmatige, systematische en taakgerichte hulp door de leerkracht of een deskundige, zoals een remedial teacher, de intern begeleider of een gespecialiseerde logopedist. De diagnose moet ook aantonen dat er sprake is van een achterstand. Het vaardigheidsniveau van het lezen op woordniveau en/of van spelling is significant lager dan dat van leerlingen die even oud zijn en evenveel onderwijs hebben gevolgd.

Wie stelt de diagnose?

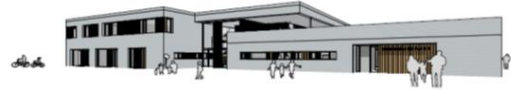
De diagnose wordt uitgevoerd door een deskundige, een klinisch (kinder- of jeugd)psycholoog of orthopedagoog met een erkende bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek, minimaal op het niveau van de BIG-registratie Gezondheidszorgpsycholoog (GZ-psycholoog). De school levert toetsgegevens en handelingsplannen aan. Dit zijn gegevens over een langere periode (ten minste een halfjaar) waarin de leerling intensief extra hulp bij het lezen en/of spellen heeft gekregen (minimaal 60 min per week). Op basis van deze gegevens, aangevuld met testgegevens die de deskundige verzamelt, wordt de diagnose dyslexie gesteld. Met ingang van 1 januari 2015 valt de vergoeding voor diagnostiek en behandeling van ernstige, enkelvoudige dyslexie in het basispakket van de zorgverzekering. De regeling stelt specifieke eisen aan de informatie die scholen moeten aanleveren (via de ouders) aan de diagnosticus om het vermoeden van ernstige dyslexie te onderbouwen.

Wanneer is er sprake van een didactische resistentie?

Didactische resistentie kan pas worden aangetoond als een leerling gedurende een half jaar ten minste drie keer per week 20 minuten extra instructie en oefening in technisch lezen en of spellen heeft gehad. Dit alles moet zijn vastgelegd in een handelingsplan.

De vooruitgang is hierna gemeten met de CITO DMT en spelling en is :

- Afwezig (niveau blijft steken op een E, drie keer E gescoord op DMT of 3 keer een D-score op DMT en 3x een E-score op spelling).
- In alle andere gevallen wordt er niet gesproken van didactische resistentie.

Compenserende maatregelen voor kinderen met leesproblematiek, spellingproblematiek en voor kinderen met dyslexie

Naast de extra begeleiding die alle kinderen met lees/ spellingproblematiek en dyslexie op school krijgen, zijn er specifieke maatregelen die worden ingezet rondom toetsing.

Voor kinderen met ernstige lees/spellingproblemen kunnen de volgende compenserende maatregelen worden ingezet bij de afname van toetsen (dit gaat altijd in overleg met ouders, leerling en IB):

1. Afnametijd vergroten
2. Toets in delen afnemen
3. Mogelijkheid om de Cito-toetsen spelling en rekenen digitaal te maken i.p.v. op papier

Daarbovenop hebben we nog extra compenserende maatregelen die kunnen worden ingezet voor kinderen met dyslexie in oplopende volgorde (ook dit gaat weer altijd in overleg met ouders, leerling en IB en niet alle maatregelen worden standaard ingezet, maar wanneer nodig):

4. Toets vergroten
5. Zelf de tekst laten lezen van de begrijpend leestoets op de dag van de toets
6. Toetsen op maat bij begrijpend lezen, aansluiten bij het leesniveau
7. Overgaan tot hulpmiddelen die dagelijks ook in de klas gebruikt worden
8. Alternatief voor begrijpend lezen is een toets begrijpend luisteren

Kinderen die een dyslexieverklaring hebben, krijgen een Chromebook om op te werken.

Er kan gebruik worden gemaakt van het computerprogramma Kurzweil3000 voor kinderen met dyslexie.

De dyslexiebehandelingen mogen op school gegeven worden door de dyslexiespecialist.

Overgang naar het Voortgezet Onderwijs

Dyslexiebegeleiding valt onder het basisaanbod van een school, zowel op het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs.

Dit betekent dat alle scholen begeleiding kunnen bieden en compenserende maatregelen in huis hebben voor leerlingen met dyslexie.

Daarom is het niet nodig een leerling met alleen dyslexie in de vooraanmelding mee te nemen.

In de overdracht naar het voortgezet onderwijs wordt wel duidelijk vermeld dat de leerling dyslexie heeft en welke begeleiding en maatregelen er voor de leerling zijn ingezet.

Ouders kunnen dan in overleg met het voortgezet onderwijs kijken welke maatregelen de vervolgschool zal inzetten in de begeleiding van de leerling.

Routekaart toetsing voor kinderen met leesproblemen en/of dyslexie

Voor kinderen met **ernstige lees/spellingproblemen** kunnen de volgende compenserende maatregelen worden ingezet bij de afname van toetsen (dit gaat altijd in overleg met ouders, leerling en IB):

1. Afnametijd vergroten
2. Toets in delen afnemen
3. Mogelijkheid om de Cito-toetsen spelling en rekenen digitaal te maken i.p.v. op papier

Daarbovenop hebben we nog extra compenserende maatregelen die kunnen worden ingezet voor kinderen met **dyslexie** in oplopende volgorde (ook dit gaat weer altijd in overleg met ouders, leerling en IB en niet alle maatregelen worden standaard ingezet, maar wanneer nodig):

4. Toets vergroten
5. Voorlezen van de tekst t/m een leesniveau M6. Bij leesniveau E6 en hoger zelf de tekst laten lezen van de begrijpend leestoets op de dag van de toets.
6. Toetsen op maat bij begrijpend lezen, aansluiten bij het leesniveau
7. Overgaan tot hulpmiddelen die dagelijks ook in de klas gebruikt worden
8. Alternatief voor begrijpend lezen is een toets begrijpend luisteren

Staat er nu dubbel in, zie voorgaande blz.

Samenwerking met ouders

Het samenwerken en het uitwisselen van informatie tussen ouders en school is belangrijk.

Dat doen wij door:

- Bij de aanmelding, middels het aanmeldformulier en/of formulier van het kennismakingsgesprek te vragen naar leesproblemen / dyslexie in de familie.
- Ouder(s) en/of verzorger(s) worden tijdens een (rapport) gesprek geïnformeerd bij zorgen over de lees- en spellingontwikkeling van hun kind.
- Ouder(s) en/of verzorger(s) worden tijdens een (rapport) gesprek geïnformeerd over de vorm / inhoud van de extra begeleiding. Dit staat beschreven in het groepsplan / individueel handelingsplan.
Bij de evaluatie worden ouder(s) en/of verzorger(s) betrokken. Er worden nieuwe doelen geformuleerd.
- Aan ouder(s) en/of verzorger(s) wordt gevraagd om actieve medewerking thuis: ook thuis actief met lezen bezig zijn.
- Bij een aanvraag van een dyslexieonderzoek is formeel de toestemming/medewerking nodig van ouder(s) en/of verzorger(s).